

Анықтама

№39 «Қызылөзек» орта мектебінде 2022-2023 оқу жылында «Мектеп театрының» ашылуы өтті.

Мақсаты: оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға, өнерге деген қызығушылығын арттыруға арналған маңызды оқиға.

Мектеп басшысы Жасұлан Махмутұлы құттықтау сөз сөйлеп, мұғалімдер, арнайы шақырылған қонақтар театрдың маңыздылығын атап өтті.

Үйірме оқушылары дайындаған шағын спектакль, би, музыкалық көрініс көрсетті.

Мектеп театрының жоспары оқушылардың өнерге деген қызығушылығын арттырып, олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған жүйелі іс-шараларды қамтиды. Төменде театр жоспарының негізгі элементтері көрсетілген:

1. Театр маусымының кестесі

- Жылдық жоспар аясында бірнеше театр маусымдары бекітіледі (мысалы, күзгі, қысқы, көктемгі).
- Әр маусымда дайындалатын қойылымдар, фестивальдер мен концерттер белгіленеді.

2. Репертуар дайындау

- Қойылымдар репертуарын таңдауда оқушылардың жас ерекшеліктері, қызығушылықтары ескеріледі. Классикалық, заманауи пьесалар мен ертегілер болуы мүмкін.
- Оқушылардың шығармашылық туындыларына (авторлық шығармаларға) да орын берілуі ықтимал.

3. Дайындық жұмыстары

- Әр қойылымға дайындық уақыты белгіленеді.
- Репетиция кестесі құрылып, әртүрлі рөлдерге оқушылар таңдалады. Бұл сахналық шеберлік, дикция, актерлік өнер және командалық жұмыс дағдыларын дамытады.

4. Театр студиялары

- Оқушылардың қабілеттеріне қарай қосымша театр үйірмелері ұйымдастырылады. Мысалы: актерлік шеберлік, декорация жасау, режиссура, костюм дайындау.

5. Театр фестивальдері мен байқаулары

- Оқушылар арасында шығармашылық байқаулар өткізіледі. Бұл олардың театр өнерін меңгеру деңгейін бағалап, өзара тәжірибе алмасуына мүмкіндік береді.

6. Қонақ шақыру

- Театр саласының кәсіби мамандары (актерлер, режиссерлер) қонақ ретінде шақырылып, шеберлік сабақтарын өткізуі мүмкін.

7. Әлеуметтік жобалар

- Театр ұжымы арнайы қайырымдылық қойылымдар, әлеуметтік мәселелерге арналған спектакльдер ұйымдастырады. Мысалы, экология, достық, мейірімділік тақырыптары.

8. Ата-аналармен жұмыс

- Ата-аналарға арналған ашық қойылымдар ұйымдастырылып, олардың балаларының жетістіктерін көрсету үшін арнайы көрсетілімдер өткізіледі.

9. Қойылымдар көрсету

- Әр маусым соңында дайындалған қойылымдарды көрсету мерекелік түрде өткізіледі. Бұл оқушылардың жетістіктерін қорытындылауға арналған шара.

Мектеп театрының жоспары оқушылардың шығармашылық әлеуетін ашуға, командада жұмыс істеу дағдыларын дамытуға және мәдениетті, өнерді түсінуге баулиды.

Анықтама

Оқушыларды қаламыздағы театрлардың жұмыстарымен таныстыру мақсатында 2022-2023 оқу жылының қазан айында қаламыздағы театрлардың жұмыстарымен таныстыру жұмыстары жүргізілді.

Театр экскурсиялары: Оқушыларды театрларға экскурсия ұйымдастырып, сахна, көрермен залы, реквизиттер, костюмдер және театр жұмысының түрлі аспектілерімен таныстыру.

Шеберлік сабақтары: Театр актерлері немесе режиссерлері оқушылармен шеберлік сабақтарын өткізіп, актерлік шеберлік, сценарий жазу немесе сахналық қозғалыс туралы түсінік беруге мүмкіндік жасайды.

Спектакльдерге қатысу: Оқушыларды театрда өтетін спектакльдерге апарып, өнердің сұлулығын сезіндіру. Талқылау ұйымдастырып, оларды алған әсерлерімен бөлісуге шақыру.

Театр өнерінің тарихы: Оқушыларға театрдың даму тарихы, түрлі жанрлар, қазақ театрының ерекшеліктері туралы дәрістер өткізу.

Театр конкурстары: Оқушылар арасында театрлық қойылымдар немесе көріністер өткізетін конкурстар ұйымдастыру. Бұл оларға өз таланттарын көрсетуге және шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

Театр әртістерімен кездесу: Оқушыларды белгілі театр әртістерімен немесе шығармашылық топтармен кездестіру, олардың жұмысын, тәжірибелерін тыңдау.

Осындай шаралар арқылы оқушылар театр өнерімен тереңірек танысып, мәдениеттің маңыздылығын түсінеді.

"Театр және біз" блиц-турнирі – оқушылардың театр өнері туралы білімдерін тексеруге және шығармашылық қабілеттерін ашуға арналған жылдам әрі қызықты интеллектуалды ойын. Бұл турнирді өткізу оқушылардың театр әлеміне деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. Төменде блиц-турнирдің барысы: 1. Турнирді ұйымдастыру

- Қатысушыларды топтарға немесе жекелей ойыншылар ретінде бөлу (5-10 адамнан тұратын топтар).

- Әр сұраққа шектеулі уақыт беріледі (мысалы, 30 секунд).

- Әр дұрыс жауап үшін ұпай беріледі. Ойын соңында ең көп ұпай жинаған топ немесе ойыншы жеңіске жетеді.

2. Турнирдің бөлімдері

1-бөлім: Театр тарихы

- Театрдың пайда болуы туралы сұрақтар.

- Мысалы: «Театр қай елде пайда болды?»

- Дұрыс жауап: Ежелгі Грецияда.

- Әлемдегі ең танымал театрлар туралы сұрақтар.

- Мысалы: «Әлемдегі ең үлкен опера театры қай қалада орналасқан?»

- Дұрыс жауап: Миландағы "Ла Скала".

2-бөлім: Актерлік шеберлік

- Белгілі актерлердің немесе режиссерлердің есімдерін табу.

- Мысалы: «Шекспирдің ең танымал пьесаларында басты рөлді сомдаған актер кім?»

- Әртүрлі эмоцияларды сахнада көрсету тапсырмалары.

- Мысалы: «Қуаныш, қайғы, қорқыныш эмоцияларын тек мимика арқылы көрсетіңіз».

3-бөлім: Танымал пьесалар мен қойылымдар

- Белгілі пьесалар мен спектакльдер бойынша сұрақтар.

- Мысалы: «Шекспирдің қай шығармасы екі ғашықтың қайғылы тағдыры туралы айтады?»

- Дұрыс жауап: «Ромео мен Джульетта».

- Қазақстандық белгілі театр қойылымдары немесе авторлары туралы сұрақтар.

- Мысалы: «М.Әуезовтің қай шығармасы сахнада алғаш рет қойылды?»

4-бөлім: Импровизация

- Оқушыларға қысқа көрініс ойлап, оны сахнада көрсету тапсырмасы беріледі.

- Мысалы: «Досыңызбен қуанған кездегі сахналық көріністі 1 минутта қойыңыз».

5-бөлім: Қызықты фактілер

- Театр туралы қызықты және ерекше деректерге арналған сұрақтар.

- Мысалы: «Театрда қолданылатын негізгі үш түрлі жарық қандай?»

3. Қорытындылау

- Барлық бөлімдерден кейін ұпайлар есептеліп, жеңімпаз топ немесе ойыншы анықталады.

- Жеңімпаздарға мақтау қағаздары немесе шағын сыйлықтар табысталады.

4. Шараны аяқтау

- Турнир соңында қысқаша театр өнері туралы рефлексия ұйымдастырылды. Қатысушылар өз әсерлерімен бөліседі, театрдың олардың өмірінде қандай рөл атқаратынын айтты.

Бұл форматтағы блиц-турнир оқушыларды белсенді қатысуға, ой-өрістерін кеңейтуге және театр өнерін тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

Мектептегі театр үйірмесінің жартыжылдық есебі – үйірменің алғашқы жарты жылдағы жұмысының нәтижелерін көрсетуге арналған маңызды құжат. Мұндай есепте үйірменің мақсаттары, жетістіктері, дайындық жұмыстары, қатысушылардың белсенділігі мен болашақ жоспарлары қамтылады.

Мектептегі театр үйірмесінің жартыжылдық есебі

Мектеп атауы: №39 “Қызылөзек» орта мектебі

Үйірме жетекшісі: Қоқыбасов Сержан

1. Үйірменің мақсаты мен міндеттері

- Үйірме оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, олардың театр өнеріне деген қызығушылығын арттыру мақсатында жұмыс жасайды.
- Сахнада өзін еркін ұстау, актерлік шеберлік, эмоцияны жеткізу дағдыларын меңгерту.
- Командалық жұмыс және өзара түсіністік орнату арқылы оқушылардың әлеуметтік дағдыларын дамыту.

2. Үйірмеге қатысушылар туралы ақпарат

- Үйірмеге қатысушылар саны: 25 оқушы (сыныптары көрсетіледі: 5-11 сыныптардан).
- Қатысушылардың жас ерекшеліктері мен қызығушылықтары бойынша жіктелуі.
- Қатысушылардың сабаққа қатысуы: белсенділігі, тәртіп деңгейі, сабаққа жүйелі қатысқан оқушылар саны.

3. Репетициялар және дайындық жұмыстары

- Репетициялар саны: жарты жыл ішінде өткізілген репетиция саны аптасына 2 рет.
- Дайындық барысы: репетициялардың құрылымы (жұптық, топтық жаттығулар, актерлік шеберлік дамыту, сахналық көрініс қою).
- Оқыту әдістері: қолданылған әдістемелер (эмоциялық жаттығулар, диалог құру, импровизациялық көріністер).
- Қиындықтар: дайындық барысында кездескен қиындықтар және оларды шешу жолдары (мысалы, кейбір оқушылардың сөздерін жаттау мәселелері, сахнада өздерін еркін сезінбеуі).

. Кері байланыс

- Оқушылардың пікірлері: үйірмеге қатысушылардың өздері үшін үйренген дағдылары мен алған әсерлері туралы рефлексия.

- Ата-аналардың пікірлері: ата-аналардан алынған кері байланыс, олардың балаларындағы өзгерістерді бағалауы (мысалы, өзіндік сенімділіктің артуы, сахнаға шығуға деген қорқыныштың жойылуы).

. Болашақ жоспарлар

- Алдағы жарты жылдықта дайындалатын қойылымдар мен жоспарланған іс-шаралар.

- Үйірме жұмысына жаңадан қосылатын тақырыптар немесе әдістемелер (мысалы, сахналық қойылымдардан бөлек, дыбыс техникасы, декорация дайындау бойынша шеберлік сабақтары).

- Қатысушылар санын көбейту немесе жаңа оқушыларды қабылдау жоспарлары.

. Қорытынды

- Театр үйірмесінің жұмысы жартыжылдықта үлкен нәтижелерге қол жеткізді деп қорытындылап, үйірме қатысушыларының дамуы мен келесі кезеңге қойылған мақсаттар туралы қысқаша түйіндеме.

Мектеп театрындағы үздік актерді анықтау – оқушылардың жетістіктерін бағалауға және олардың шығармашылық қабілеттерін одан әрі дамытуға септігін тигізетін маңызды процесс. Үздік актерді таңдау кезінде төмендегі факторлар ескерілуі мүмкін:

Үздік актерді таңдау критерийлері:

1. Актерлік шеберлік

- Рөлге ену қабілеті: кейіпкердің мінезін терең сезініп, оны сахнада шынайы бейнелей білу.
- Эмоцияларды жеткізу: қуаныш, қайғы, қорқыныш, таңданыс сынды әртүрлі эмоцияларды көрерменге дәл жеткізу.
- Дауысты қолдану: дикция, дауыс күшін, ырғақты дұрыс пайдалану.

2. Сахналық мәдениет

- Сахнадағы қозғалыс: дене қимылдарын еркін әрі табиғи қолдану, сахналық кеңістікті дұрыс пайдалану.
- Сахнада өзін ұстау: қобалжусыз, сенімді әрекет ету, әріптестерімен дұрыс өзара байланыс орнату.

3. Жұмысқа жауапкершілік

- Рөлге дайындалу кезінде жауапкершілікпен қарау, сөздерді жаттау, репетицияларға үнемі қатысу.
- Командалық жұмыс: топ мүшелерімен ынтымақтастық орнату, қойылымның сәтті өтуіне үлес қосу.

4. Шығармашылық жаңалықтар

- Рөлді жаңа қырынан ашып, өзіндік интерпретациясын көрсету.
- Импровизация қабілеті: күтпеген жағдайларда сахнада дұрыс әрі сенімді әрекет ету.

5. Көрерменмен байланыс орнату

- Көрерменнің көңілін өзіне аударып, қойылымды эмоционалды әрі әсерлі ету.
- Көрермендердің оң пікірлері мен реакциялары.

Үздік актерді марапаттау:

Үздік актер атағын беру үшін арнайы іс-шара өткізуге болады:

- Марапаттау рәсімі: жыл соңында немесе жартыжылдық есеп беру кезінде үздік актерді анықтап, оған арнайы марапат (грамота, медаль, естелік сыйлық) табыстау.
- Үздік актерге сипаттама: үйірме жетекшісі немесе мұғалімдер актердің жетістіктері мен дамуы туралы қысқаша баяндама жасап, оның ерекшеліктерін атап өтеді.

- Қорытынды қойылым: үздік актердің қатысуымен арнайы қойылым немесе үздік көрініс көрсету.

Үздік актердің болашақ мүмкіндіктері:

- Үздік актерлер театр байқауларына, мектепаралық немесе аудандық конкурстарға қатысуға мүмкіндік алады.

- Болашақта театр өнеріне деген қызығушылығы артып, кәсіби актерлік жолға түсуіне жол ашылады.

Мектеп театрындағы үздік актерді анықтау арқылы оқушылардың өнерге деген құштарлығы артып, олардың шығармашылық дамуы үшін жаңа белестер ашылады.

